

ПОЕЗІЯ із-за ГРАТ

АНТОЛОГІЯ

ПОЕТИЧНА
ТВОРЧИСТЬ
УКРАЇНСЬКИХ
ПОЛІТВ'ЯЗНІВ
РАДЯНСЬКИХ
ТЮРЕМ
І КОНЦТАБОРІВ

СМОЛОСКИЦ

Лауреати премії
літературознавчих досліджень ім. Олега Ольжича
видавництва «Смолоскип»

Олена Голуб
Антологія «Поезія із-за ґрат»
(друга половина ХХ ст.)

Олег Коцарев, Юлія Стахівська
Антологія «Українська авангардна поезія»
(1910-1930-ті роки)

Олеся Омельчук
Монографія «Літературні ідеали українського вістниківства»
(1922-1939)

ПОЕЗІЯ ІЗ-ЗА ГРАТ

АНТОЛОГІЯ

Упорядник *Олена Голуб*

Київ

«СМОЛОСКИП»

2012

УДК 821.161.2-1(082)

ББК 84(4Укр)6-5я43

П45

В антології зібрано поезії, створені в другій половині ХХ століття українцями-страдниками, які зазнали переслідувань радянської влади та перебували в ув'язненні.

Провідна тема видання - незламна внутрішня свобода, з якою ці мужні люди навіть за ґратами зоставалися вільними, незрівнянно вищими та сильнішими від системи, що їх полонила. Творчість допомагала їм вижити в нелюдських умовах, і вони вимушено продовжили традицію тюремної поезії, що в українській культурі нараховує не одну сотню літ.

Антологія зацікавить студентів, викладачів та всіх, кому небайдужі щирі, вистраждані слова тих, хто за вірність Україні, товаришам і народові наважився віддати роки свого життя.

Передмова Людмили Тарнашинської

Видання антології «Поезія із-за ґрат»

здійснено завдяки фінансовій підтримці

Видавничого Фонду Людмили та св. п. Василя Неліпів

(В. Неліпа нар. 1924 р. в Україні -пом. 2001 р. в Канаді).

© Олена Голуб, упорядкування,
літературні силівети, 2012

© Людмила Тарнашинська,
передмова, 2012

ISBN 978-966-2164-53-4

© «Смолоскип», 2012

ЗМІСТ

Від упорядника. <i>Олена Голуб</i>	5
Загратовані сонця. <i>Людмила Тарнашинська</i>	7
МИКОЛА АДАМЕНКО	37
Етапи.....	41
«Приснилось небо з паперовим змієм...».....	43
«Була зима...».....	44
Лінія високої напруги	45
Матері.....	46
Жива вода	47
Болюча слава.....	48
БОРИС АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ	49
Мати.....	53
Бранка.....	54
Вона вже йде.....	57
«Вже кінчається день, і немає вогнів...».....	58
«Ти не шукай мене між юнаків...».....	59
Псалом страждань.....	60
ВАСИЛЬ БАРЛАДЯНУ	63
«Десь...».....	67
«Сидять...».....	68
«У кожного...».....	70
«Прийду...»	72
«Я не освідчусь...»	73
Україні	75

ОЛЕСЬ БЕРДНИК	77
Небесна Україна.....	81
«Коли згасають зорі...».....	83
Блакитний коваль.....	84
«Хочу розірвати плоть тужаву...»	85
«Стугонять литаври неба в просторах...»	85
«Діти мої, любі мої...»	86
«До безодень страшних і глибоких...».....	87
«Коханий, заграй мені Тишу...».....	88
Поклик неба.....	89
«Зорі, зорі — далекі зорі...».....	90
ГАЛИНА БЕРІЗКА	91
Бажання.....	95
«За кріпацьких часів на Україні...».....	95
«Не дивуйся, що милим, коханим...».....	96
«Пливуть літа кудись у безвість...».....	97
Новорічне	98
«Мої думи зріднилися з поетами...».....	98
«Він Сином неба і землі...»	99
«Тепер і в Києві зима...».....	99
Дощ після посухи.....	100
ВАСИЛЬ БОРОВИЙ	101
Гудуть мусони.....	105
Доля.....	106
Шпали.....	107
Ода творчій мислі	108
Матері моїй анастасії.....	109
«Я — далеко. Я там, де сполохи...».....	109
1. «Що робити, сестро? Ми в облозі...»	110
2. Гарпократ.....	111
3. «Так, сестро, ми в облозі...»	112

ПАНТЕЛЕЙМОН ВАСИЛЕВСЬКИЙ	113
З нелегальних табірних листів.....	117
Мріємо, мріємо, браття (фантазія).....	118
«За покликом душевного пориву...».....	119
Табірний ноктюрн	120
Собі.....	120
Ми — нумеровані раби.....	121
Під колимською стелею.....	121
Моє кредо	122
«Не дано нікому пам'ятати...».....	122
МИКОЛА ВАСИЛЕНКО	123
Пам'ятайте про вогонь.....	127
Туга	127
Тихий зек.....	128
Стожар	128
Північна акварель.....	129
Заполярний етюд.....	130
Трибун	131
Прірва.....	132
МЕТОДІЙ ВОЛИНЕЦЬ	133
Ранкові молитви.....	137
1. Найперша молитва.....	137
2. Мові рідній.....	138
3. Тарасові Шевченку.....	139
Житомир, кпз.....	140
Божий суд.....	141
Дружині.....	142
Троянда снилась.....	143
Пісня з райків	144
Іменини в тайзі.....	145
«Чи чуєш...».....	146

МАРТА ГАЙ	147
На калиновім мості.....	151
Десь на моїй землі	152
«Всі сили пекельні повстали проти мене...».....	152
«Я — Вінніпегський вовк...».....	153
Сяйво зорі.....	153
Поговори зі мною, пане	154
Повстанці.....	155
Лагерна молитва.....	156
Невисланий лист.....	157
Сестрам.....	158
«Задзвонила шибка тихо...».....	159
Миранові.....	160
ГРИГОРІЙ ГАЙОВИЙ	161
Не чекай мене.....	165
Осінь.....	166
Зневіра	167
«Пробудися, живе...».....	168
Відгук	169
Провесінь.....	169
ЯРОСЛАВ ГАСЮК	171
Гірська легенда.....	175
«Виростай, синочку...».....	175
На день народження Михайлові Сороці.....	176
«Стоять, задумавшись, тополі...»	177
«Ось по цій стежині хлопці-партизани...».....	177
Славетним роковинам.....	178
Рідна мова.....	179
Шевченко.....	180

ІВАН ГНАТЮК	181
Зернини	185
«І я прощався з рідною землею...».....	185
«Сміються вишні коло хати...».....	186
Матері.....	187
Трагічне покоління.....	188
Колискова.....	189
«Хтось за стінкою в камері тихо співа...».....	190
Каторжанка	191
Спокута.....	192
Поріг	193
Долоні.....	193
«І хата з вікнами глухими...».....	194
«Десь на краєчку світа — Україна...»	194
ІВАН ГОНЧАР	195
І знову стали.....	199
«З неба зірки зірвалася...».....	200
В'язень.....	200
Сирітка.....	201
Смерть в'язня.....	202
Лети, моя думко	202
Ти вернувся з неволі, коханий.....	203
Спогад.....	204
МИКОЛА ГОРБАЛЬ	205
«Коли переступаю...»	209
«Згорілі комети...».....	209
«А в темному космосі так тихо...»	209
«Захоплене зненацька Зухвальство...».....	210
«Хто не знає, що скрижалі...»	210
«Ні! Ні! Не правда!...».....	211
«Так, я бачив, як повз капличку...».....	211

«Сніг, як трубний голос оленя...»	211
«Незручно зізнатися, друже...».....	212
«Здається, вже можна б звикнути...».....	212
«О, розуміється...».....	212
«Лиш стільки світу...».....	213
«Коли на зиму, звідсіль відлітають пташки...» ..	213
«Коли зламало щоглу...»	213
«І тепер щоденно...».....	213
«Біль виривається стогоном...»	213
«Закусити губи...»	214
«Для чого?...».....	214
«До неї так далеко...».....	214
«Не забудьте...»	214
«І була любов на землі...»	215
«Якось обидвох...»	215
«Через вузьку щілинку бачу...»	216
«Знаю, що треба писати...».....	216
«Протігла дірка у порожній п'їтьмі...».....	217
«У зоні квітів і птахів...»	217
«Працюємо у три зміни...»	217
«Як величаво...»	217
«Святий Павло написав листи римлянам...» _____	218
ГАЛИНА ГОРДАСЕВИЧ	219
«Відроджуються древні храми...».....	223
«Не викидайте слова з пісні...».....	224
Поезії.....	225
«І все вернеться на круги своя...»	226
«Як прекрасно серце болить...»	226
«Візьму в долоні гроно золоте...».....	227
«Убиймо в собі раба!...».....	227
«Повстанський марш...».....	229
«І всоте продасть мене щирий друг...».....	230

ЛЕВКО ГОРОХІВСЬКИЙ	231
«Не ржавіють ненависні кайдани...»	235
Над горою дитинства.....	236
Коваль Людота	237
В ШІЗО	239
Тимчасові рефлексії.....	240
ОЛЕКСАНДР ГРИГОРЕНКО	241
Мойй бджілці	245
Юному сучасникові	246
Тільки б знати	247
Вечірня мелодія	248
Ущипливі зауваження.....	249
Солодкі муки.....	250
Грабовський — засланець.....	251
Таку бажаю.....	252
ДМИТРО ГРИНЬКІВ	253
Мати.....	257
Щедрість	257
Катерина	259
Чай	259
«Гудуть джмелі на контрабасах...».....	261
«Пір'я вороняче впало під ноги...».....	262
Козак Мамай	263
«Невпокорений гнів у мені наростає...»	264
СТЕПАН ГУРА	265
«Напівмети я не хочу...».....	268
«Колись, коли людина не могла...»	268
«Твої очі — безодня бездонніша неба...».....	269
Передостанні акорди	270
«Й до того: мудрий відшукає джерело...».....	271

Враження від психлікарні.....	271
«Тільки раз у сторіччя з'являється геній...».....	272
«Історія людства — ряд катастроф...»	272
«Якщо віддатись — навіки...»	273
«Дух нерозбуджений, дух замордований...».....	273
Знак оклику.....	274
Оновлення.....	276
Тіні від свічки	277
І Бог і звір.....	278
ІГОР КАЛИНЕЦЬ	279
Осіння Магдалина.....	283
Вітражі	285
Церква.....	286
Із циклу «Верлібровий вирок»	
9. «приходжу пригадати...».....	287
10. «ось почесний громадянин міста...»	287
Полум'яні послы (цикл)	
1. «Коли забракне слів...»	290
2. «Пам'ятаєш тії рожі...».....	291
3. «Цілую білі руки руж...».....	291
4. «Маленька слізка на пелюстці...».....	292
5. Gold krone	293
6. «Пора для квітів не настала...».....	294
7. Gloria dei.....	294
8. «Став я поневолі поклонятись квітці...» ...	295
9. «Моя трояндо — диво...»	296
10. «Гей дика, дика ружо...».....	297
«Несеш у брунатному тілі...».....	298
Відвідини зимної води.....	298
Літо.....	299
Мадонна незайманості	300

СВЯТОСЛАВ КАРАВАНСЬКИЙ	301
Рідна мова.....	305
Україно, Україно	306
До совісті віку	307
Молитва.....	309
Моє ремесло.....	310
Н. Н.....	311
Про Шевченка.....	312
На смерть поета.....	313
Роздум перед самоспаленням.....	314
ІВАН КОВАЛЕНКО	315
Червона калина.....	319
Година прийде.....	320
«Тиран і деспот всіх пітів...».....	321
УПА.....	322
«Чотири сонети пишу уночі...».....	324
«А перший сонет — це сонет про життя...».....	325
Вірш з примітивними римами	326
У казематі	328
ВОЛОДИМИР КОСОВСЬКИЙ	329
Ранок.....	333
Поет.....	333
Я бачив матір уві сні.....	334
Настрєві.....	334
Заповіт	335
Тоді в нас буде воля на країні й сила.....	336
«Найбільший гріх — це забуття...»	336
Вкраїно, зіронько моя, завжди з тобою буду я (пісня).....	337
Героїням тяжкої доби.....	338
«Заснула Муза юних днів...».....	339

ГРИГОРІЙ КОЧУР	341
«Весни розколихала широчінь...».....	345
«Вони, що захват і роздум свій...».....	347
«У непроглядній людській хащі...».....	348
Дружині	349
Сонет вітрів.....	350
Я тих повинен бути голосом	351
«Якщо ти про мене пам'ятаєш досі...»	354
ЄВГЕН КРАМАР	355
Де тирса шуміла.....	359
Осінній етюд	359
Україні	360
Під берестечком.....	361
«Хотів би вилити я душу...».....	362
«Ось тут кипить, та що подію...»	362
«Виставила чати в горах верховина...»	363
Блудний син.....	364
ЗЕНОВІЙ КРАСІВСЬКИЙ	365
Повстанець упав.....	369
Дон кіхот	370
Мій човен.....	372
Тюремне побачення.....	373
Благословенна.....	374
Борзописцям	374
Роздуми	376
Неопалима купина	377
МИКОЛА КУЛЬЧИНСЬКИЙ	379
«Доц. Четверо ґрат...».....	383
«Калинонько! Багряна совість...».....	383
«Ти не хотіла слухати моїх виправдань...»	384

«До налітої втомою та розпачем душі...».....	385
«Рік за роком...».....	385
«Десь під вербою журно йдуть літа...»	386
«Сонце сповнила туга...».....	387
«Туга, як Ієрихону сурми...»	387
«У нас мама звечора завжди...».....	388
Молитва.....	389
«І я молю, і я благаю...»	389
«Ти перелий у вірш...».....	390
ЯРОСЛАВ ЛЕСІВ	391
«Слово мовлю не для того...».....	395
«Все як вчора...»	395
«Змерзлий кетяг калини...».....	395
«Сумно шепче змерзла...».....	395
«Ніщо мене так не болить...».....	396
«Вітри літа мої відносять...».....	396
«Вуйко плели кошик...».....	397
«Ніч довкола, тиша...»	397
«Серцю, буди...».....	398
«Чого сумні...»	398
«Сліпуче сонце...»	399
«В бараці тьма і за баракком ніч...».....	399
«Хочу бути як колись...»	400
«Розпука як дев'ятий вал...».....	400
«Після денних тривог...».....	401
«Від нектару важкою бджолою...».....	401
«Свята минули Різдвяні...»	402
«Зола осінніх хмар...».....	402
«Заскніле більмо вікна...».....	402
«Снігу передзвін...».....	403
«Я родом із зелених гір...».....	403
«Камінь, що в мене кидають...».....	404

ЮРІЙ ЛИТВИН	405
«О, якби-то стати...».....	409
«Холодним павутинням вкрилося чуття...».....	409
«Не говори мені про день розлуки...»	410
«О небо голубе!...».....	410
Очі	411
Любов	411
«Не осуди, коли мої вірші...»	412
Море.....	413
«А чи то доля, чи нечиста сила...»	414
«Чуєте? Виє...».....	415
«На лезах блискавок...».....	418
АНАТОЛІЙ ЛУПІНІС	419
На скресі двох світів.....	423
«Брехня і насильство...»	423
Золоті ворота.....	424
Порожнеча.....	425
Моя повстане Україна.....	426
Покритка.....	427
МИХАЙЛО ЛУЦИК	431
«В своїй душі уєдинюся...».....	435
«Господень храм. О храме музи...»	436
«Що по собі залишите ви...».....	437
КАТЕРИНА МАНДРИК-КУЙБІДА	439
«Занедбані поля чекають ув імлі...».....	443
«Криваві ваші ідеали...»	443
«Благослови вогнем, а не словами...».....	444
Вслухаючись у ніч.....	445
«Мій край таки благословенний Богом...»	446
«Бреду по лісу навмання...».....	446

«Будь ніжна, ласкава, як промінь весняний...» ..	447
«Душа на огнищі світань...».....	447
«Іржаві струни залізничних колій...»	447
«По сніжній тайзі, як недоля, безмежній...».....	448
«Морозом лютим, снігопадом...».....	448
«Тайга. Бараки, як могили...»	449
«Я повернусь таки з жорстокого полону...».....	449
«Дивлюся — зграйка тіней у куті...».....	450
«Краєчок веселки, як вишивку мами...».....	450
«Висушіть, вітри, усю скорботу...»	451
«Літа одійшли, як наповненість літа...»	451
Переспіви.....	452
МИХАЙЛО МАСЮТКО	453
До України	457
«Україно моя розорена...».....	458
«Чи це справді було, чи був сон це?..»	459
Листопад	460
«Гей промайнула постать під вербою...».....	461
До мрії.....	461
ОРИСЯ МАТЕШУК	463
Колись назвуть вас поіменно	467
«Там були щирі, неповторні...».....	467
«Ви — сон мій і мрія, Ви — fata morgana...».....	468
«Не хочу зір хапати з неба...».....	468
«Не треба слів, обіцянок, надії...»	469
Ти пробач.....	469
Лиш вам я віддам свою музу убогу.....	470
«Під дулом нас гнали в тюремні вагони...».....	471
В Абезь — у табір смерті	471
Реквієм.....	472
Інта.....	473
«Погасли очі, що вогнем горіли...»	474

ТАРАС МЕЛЬНИЧУК	475
Неофіти	479
Матері.....	479
«Все менше друзів — тануть...».....	480
«Ноче, розкажи мені казку...»	481
Я посію роси.....	482
«Я певен: в цю мить...»	482
«Поклала русяву голову...».....	483
«Анно! Ви кажете: я жорстокий?...»	484
Снігові голуби.....	485
«Я різним був. Несмілим і хоробрим...».....	485
«Чому ви маєте право на сонце...».....	486
«А звідки! — певно, ще від предків...»	487
Дев'яносто сім	488
ВАЛЕНТИН МОРОЗ	489
Вересень.....	493
Україна.....	493
Пожнив'я	494
Чуття.....	494
«Холодний гай...».....	495
«А сухо сухо вже...»	495
«Так жовто світяться купави...».....	496
Спізнiлий лет.....	497
Полудень.....	497
Возовиця	498
СЕРГІЙ НАБОКА	499
Осiнь таборова	503
Шизо.....	504
«Чи тобі не сумно, чи тобі не страшно?...».....	504
«Майне крило...».....	505
Лук'янівський тріолет.....	506

За межі	506
«Не за осінь — ховаюся в жовтий...».....	507
Останнім вартовим.....	507
Літо у Києві.....	508
МИХАЙЛО ОСАДЧИЙ	509
«Обступили...»	513
«О, волхве мій, заворижи...»	513
«І тягнуться стебла...»	514
«Колючками дня, мов розп'яття...».....	514
«Уже відбив відбою час...»	515
Дерева.....	516
Смерть Остапа Вишні	517
«Помиляються раз у житті...».....	517
«Вже котики вербові нашорошені...».....	518
«Батьківщино, чую, наче рану...».....	519
«Човники сумніву пряжею днів...».....	519
«Уже на гілках — краплі рос...»	520
«Все моє — у мені. Ти — далеко...».....	520
«Заметалися ріки і гори...».....	521
«Папороті квіти на вікні...»	521
«Як лист опалий, у зажурі...»	522
ДМИТРО ПАЛАМАРЧУК	523
Сонет полярної ночі	527
Дорога.....	527
«В путі важкій я пісні не покину...»	528
«Ні, не загинеш ти безслідно...».....	529
Братові Михайлові	530
«Принишкла в шахті ніч. Над головою...».....	530
Дон Кіхот.....	531
Видіння Бабиного Яру.....	532
«Свого у трамваї я слідчого стрів...»	534

ІВАН ПАЛАМАРЧУК	535
В. Косовському.....	539
«Не жажнуся, Україно люба...».....	539
Падають сніжинки	540
Обірветься тонка павутина.....	541
МИХАЙЛО ПИЛИПЧУК	543
Молитва.....	546
«Нудна причепо, віхоло лиха...».....	546
Не шукай мені, тундро, біди	547
Єнісей	548
«Оберігайте рідну свою мову...».....	548
Нічний образок.....	549
«Я знаю, що весна цвіте надворі...».....	550
Пливи, наш корабле	551
Світанок.....	552
ВІКТОР РАФАЛЬСЬКИЙ	553
Гімн свободи.....	556
Марш хоробрих.....	557
«Чом так тяжко мені...»	559
«Була колись планета Фаєтон...».....	560
«Інтелігент ти, а чи ні, палкий поете...»	561
«Не вірю я в те, в що вірите ви...».....	562
Слово до майстрів культури України.....	563
ОЛЕКСА РІЗНИКІВ	565
«Доба тісна. Людині тісно в ній...»	569
«Не штука зримувати слова...».....	569
«Зима мина. Озимина...».....	570
«У вічність догоряє лист...»	571
«Достигають пшениці у полі...».....	571
«На моїм ґралі дві струни...».....	572

Зміст

«Сниться білий пухнастий хліб...».....	573
«Загой мені душу мою, мою рану...».....	573
«Ім'ям республіки моєї...».....	574
«Прозорість почали втрачати дерева...»	575
«Назбираю склянку граду, хоч би впаду...».....	575
«На цім крилі до тебе примайну...».....	576
ВАСИЛЬ РУБАН	577
«...кожен день на вулицях Києва хтось...».....	581
«Я знаю, мій друже...».....	581
«...бездонна жінко Роду...»	582
«Десь угорі летять...»	583
«Людино! Дивись — твої крила ростуть...».....	583
«...хоча машини смоктали мене за руки...»	583
«...настане такий день...».....	584
«Поміж нами сексоти і слідчі...»	585
«Малюємо плакати і вітрини...»	586
«Вкраїно, син твій по світах стомився...».....	587
Враження від очей П. Г. Тичини	588
Теж про П. Г. Тичину	589
«...чотири стіни...»	590
«...музика залишилась...».....	590
МИКОЛА РУДЕНКО	591
Моєму народові.....	595
Візьми свій хрест	596
«Я визрів і прозрів — мені нема неволі...»	596
«Усе пізнавши й переживши...»	597
«Не мудрую лукаво...»	598
Цибулина.....	599
«Життя — це ти. Твої маленькі руки...»	600
«Уже не сняться кольорові сни...».....	601
«Я нині весь — немов крутий заміс...».....	602
«Так просто все: напишеш каяття...».....	603

«Коли у небі вдарить грім...».....	604
Лист синові.....	604
Римований рядок.....	605
Зелені сльози.....	607
«Якби те, що мені заболіло...».....	608
Голубиний закон	609
Голос трав	610
МИКОЛА САМІЙЛЕНКО	611
Озиваймось на провісний дзвін.....	615
«Винен не я — вони...».....	615
Тріада	616
«Страх подумать: хто ти й де?...».....	617
Ми знали	618
На Покрову.....	619
Удвох із лихом.....	620
Знак.....	621
Молитва.....	622
СТЕПАН САПЕЛЯК	623
Зима приходять і відходить.....	627
Мої дні.....	628
«В чужім вікні знайомий привид...».....	629
Стекло лице	629
Хризантемне	630
«Сині кола...»	630
Новорічне	631
Різдвяне II.....	631
Різдвяне VIII	632
Синьооке видиво	633
Пам'яті Євгена Плужника.....	634

МИКОЛА САРМА-СОКОЛОВСЬКИЙ	635
У вікні зримого.....	639
Не знаю чого.....	640
Лише двічі засуджений.....	641
Поволі.....	641
Нічний гість.....	642
«Над Тобою небо крижиною голою...»	643
Одного разу Григорій Кочур.....	643
Я люблю неспокій	644
У моїй кімнаті	644
Моя тінь.....	645
«Побудувала осінь...».....	645
Моє вікно.....	646
ЄВГЕН СВЕРСТЮК	647
Синій сад.....	651
«Лютував перший сніг...».....	653
Реквієм.....	654
Матері-страдниці.....	655
«Не являйся мені у снах...».....	656
Шпага	657
Сервантес	658
«Побачення» на 35-й зоні.....	661
«В речах моїх дітей...».....	662
У щедрий вечір	664
«Розмова не виходила...».....	666
«Слово Поета Страдника...» (Фрагмент).....	667
«Самітні пророки...».....	668
СВУ	670
ІВАН СВІТЛИЧНИЙ	671
Завжди в'язень	675
Жалісний сонет.....	676

Моя свобода.....	676
«Обсіли мороки — химери...»	677
Тарас Бульба.....	678
Язичницька весна	678
Приморозок	679
Заздрощі	680
Люблю вітчизну.....	680
Самота.....	682
Сонет вдячності	683
В. Стусові.....	684
Курбас.....	685
Вітер з України	685
Лакримоза.....	687
Гетьман Мельпомени.....	689
ІРИНА СЕНИК	691
«Хата без квітки...»	695
«Я вболуюсь у твою вересневість...».....	695
«Ти квітку мук...».....	696
«Як ластівка...»	696
«У дзвіниці...»	697
«П'янке суцвіття черешень...».....	697
«А в нас зима...».....	698
«А ти моє Кохання...».....	698
«На годиннику...».....	699
«Щастя...»	700
«Розгортаю життя...»	700
«Мамо!...»	701
«Світами, світами, світами...».....	702
«О Ти, Мадонно із Мадонн...».....	702
«У храмі, що куполом йому...»	703
«У моїй Батьківщині...».....	704

ІВАН СОКУЛЬСЬКИЙ	705
«Без України ми — раби останні...»	709
Жест.....	710
Біль.....	711
Дай мені, Боже, обличчя.....	711
«Осінь, осінь — чистий образ Божий!...».....	712
«Як близько осінь! Близько світ довкола...».....	712
«Мандрівка світу. Снів блукання...»	713
«Осіньного дня діадема!...».....	713
З вінків сонетів	
1. «Посеред пильнованої ночі...»	714
2. «Я стою і слухаю світання...»	714
Матері.....	715
«Зібравши себе — із найдальших околиць...» ...	715
Моїй єдиній	716
Родичам — деревам.....	717
Доля моя ясночоло!.....	718
Резигнація.....	719
«Печальна вода далека...».....	719
«Я владар каменю...».....	720
ПРИНА СТАСІВ-КАЛИНЕЦЬ	721
«Твій храм на безіменні простору...»	725
«Коли загубиш свою дорогу...».....	725
«Свічник загас. Лише сльоза воскова...»	726
«Зелене око Батьківщини...».....	726
«Нащо наповнюєшся по вінця...»	726
«Нащо тягнеш, муравлику...»	727
«Нащо плачеш, поете...».....	727
Казка про любов.....	728
«В кетягах зір холонуть роси...».....	729
«День покликав мене — і я пішла...».....	730
«День покликав мене — і назад...».....	730

«На дні мого життя цілюща криниця...»	731
«Вже літо літепле відлетіло...»	732
«Морозу пісня. Перший танець снігу...».....	733
«За кожду хвилину, що світить тобою...».....	734
«Калиновим мостом ночі...».....	734
ВАСИЛЬ СТУС	735
«Сто років, як сконала Січ...»	739
«Коли б не ти — оця зима...».....	740
Вершник.....	741
За читанням Ясунарі Кавабати.....	742
«Мені зоря сяла нині вранці...».....	743
«Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...».....	744
«Яке блаженство — радісно себе...»	744
«Така хруска, така гучна...»	745
«Блажен, хто тратити уміє...»	746
«Чи витримаєш ти найтяжчий іспит...»	746
«Мов лебедина, розкрилила...»	747
«Вимріяна і жива донині...».....	747
«Ці яблука тримала у руках...».....	748
«Верстаю шлях — по вимерлій пустелі...».....	749
Прощай, Україно	750
«Колеса глухо стукотять...».....	751
«Весь обшир мій — чотири на чотири...»	752
«Ярій, душе! Ярій, а не ридай...»	752
«Є дві надії. Перша: білий світ...»	753
«Сорочка тріпоче — із білого болю-вогню...»___	754
«Налетіли голуби червоні...».....	755
«Я горілиць до неба ліг...».....	756
ЙОСИП ТЕРЕЛЯ	757
Хрест ілюзій.....	761
Верба.....	761
Писанка	762

Зміст

Олені, дітям	763
Слово поета.....	764
ЄВГЕН ЧЕРЕДНИЧЕНКО	765
Я каторжний, мамо.....	769
Рік сорок восьмий зустрічаєм.....	770
Правда.....	770
«Коли над тундрою засвище вітер...».....	771
«В полярну ніч, осінньою порою...»	772
«На долю я свою не нарікаю...».....	772
«Вже давно полярні білі ночі...».....	773
«Неначе в радісній тривозі...»	774
Горить корона золота	775
«Я той, що духом не скоривсь...»	776
ТРОХИМ ШИНКАРУК	777
Осінь — 1	780
«Кудлатий Лев мав підлабузи вдачу...».....	780
Перед загрозою.....	780
Супутниця	781
Туга в пташиному світі	783
Троянда	784
Осінь	785
Берегом.....	786
Відповідь хижаку.....	787
Річка.....	788
В тенетах самотності	789
ЯКІВ ЯКИМЕЦЬ	791
Розмова з вітром.....	795
Українські пісні	796
Брати.....	797
Утікач	798
Я син твій, Україно!.....	799

МИХАЙЛО ЯКУБІВСЬКИЙ	801
Пам'яті П. Г. Тичини	
1. «Десь там, на майдані, революція йшла...» .	805
2. «А ти стояв у поросі...».....	805
3. «Аж ось ввірвалось маєво...».....	805
4. «Захопила й тебе ця лавина...».....	806
5. «За всіх казав, болів усім...»	806
6. «Усе оновлювалось, рвалось і мінялось...» .	807
7. «А там, над собором, місяць ясний сіяв...» .	807
«Ой мій сину, сину, годі уже спати!...».....	808
«Два запахи...».....	808
«Мені не треба вашого притулку...».....	809
«Твої очі дощу просили...»	809
«Ще не коле стерня, ще не коле...».....	810
ОСТАП НЕВІДОМИЙ	811
«Ой золото ж ти, молодість...».....	813
«Іди і придивись до рідної хатини...».....	814
«Ой не гріє любов серця...».....	815
«Піду собі царинами...».....	816
НЕВІДОМІ АВТОРИ З УКРАЇНИ	817
I	
Лист нездоланим	819
II	
Лист Україні.....	820
III	
«Слідкуй промови Партії...»	821
IV	
їдемо, їдемо.....	822

Зміст

V

«Країна Рад...».....	825
«Падають листки...»	825
Братам.....	826
«Не трагічно?...».....	827
«Був степ під золотим крилом...»	829
«І завжди в моєму серці — Україна...».....	830
«Світе, світе! Мене вже нема...»	832
Бібліографія.....	833

П45 Поезія із-за ґрат : Антологія /Упор. Олена Голуб;
передм. Людмили Тарнашинської. — К.: Смолоскип,
2012. - 872 с.

ISBN 978-966-2164-53-4

В антології зібрано поезії, створені в другій половині ХХ століття українцями-страдниками, які зазнали переслідувань радянської влади та перебували в ув'язненні.

Провідна тема видання - незламна внутрішня свобода, з якою ці мужні люди навіть за ґратами zostавалися вільними, незрівнянно вищими та сильнішими від системи, що їх полонила. Творчість допомагала їм вижити в нелюдських умовах, і вони вимушено продовжили традицію тюремної поезії, що в українській культурі нараховує не одну сотню літ.

Антологія зацікавить студентів, викладачів та всіх, кому небайдужі щирі, вистраждані слова тих, хто за вірність Україні, товаришам і народові наважився віддати роки свого життя.

УДК 821.161.2-1(082)

ББК 84(4Укр)6-5я43